Ή δεκαετία πού σφράγισε τή ζωή μας

1970 1980

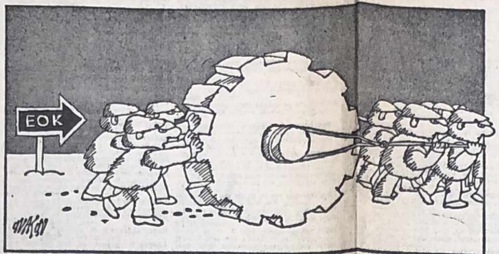

Ή έκπτωση τού Έλληνα από τήν ελληνικότητά του...

Ο ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ Γ. ΒΕΛΤΣΟΣ ΑΝΑΛΥΕΙ ΤΟΝ ΤΥΠΟ ΤΟΥ ΝΕΟ-ΕΛΛΗΝΑ

«Άν ή ιστορία είναι περισσότερο ένα "ασυνεχές σύνολο" πού διαμορφώνεται από "τομείς ιστορίας", καί πού ό καθένας τους ορίζεται μέ "δική του συχνότητα" καί μέ "διαφοροποιητική κωδικοποίηση τού πρίν καί τού μετά, τότε ενδεχόμενα νομιμοποιείται ό μελετητής τών κοινωνικών πραγμάτων νά εκφράσει γνώμη γιά μιά δεκαετία. Θά πρέπει όμως, νά είναι προσεκτικός, γιατί στήν πραγματικότητα ή ιστορία — καί εδώ ή ιστορία τής δεκαετίας 1970—1980, στήν 'Ελλάδα — δέν συνδέεται μέ τόν άνθρωπο καί τούτο γιατί στήν πραγματικότητα δέν υπάρχει "ισοδυναμία μεταξύ τής έννοιας τής ιστορίας καί τής έννοιας τής ανθρωπότητας". Κινδυνεύουν λοιπόν νά θεωρηθούν όσα θά ειπωθούν γιά τίς κοινωνικές αξίες τού μέσου νεο-'Ελληνα σάν περιγραφικές έννοιες, σάν "θέσεις" μέ αμφίβολη τήν αποδεικτική τους "αξία". 'Εδώ δέν πρόκειται γιά κοινωνιολογία, αλλά γιά κριτική. Καί ή κριτική δέν είναι επιστήμη, γιατί δέν ασχολείται απλώς μέ τά κοινωνικά σημαινόμενα (τίς κοινωνικές αξίες), αλλά παράγει κοινωνικά σημαινόμενα.

»'Απαντώ λοιπόν περισσότερο σάν κριτικός παρά σάν επιστήμονας, πού σημαίνει ότι "διαβάζοντας" τή δεκαετία 1970—80 σάν σύστημα σημασιοδότησης, δέν τή μεταφράζω συγχρόνως καί σέ κάτι σαφέστερο "γιατί τίποτα δέν είναι σαφέστερο" από αυτή τήν ίδια τή δεκαετία. 'Εδώ, μέ τήν ανάγνωση πού επιχειρώ, παράγω καί τίς δικές μου "θέσεις" γιά τίς αξίες τής δεκαετίας, πού κι εγώ ό ίδιος αμφιβάλλω γιά τήν "επιστημονικότητά" τους, αλλά όχι γιά τήν ορθότητά τους.

Τό κράτος, όπως τόνιζε στό τελευταίο έργο του ό Ν. Πουλαντζάς, επεμβαίνει μέ τή δράση του καί τά αποτελέσματά της», σ' όλες τίς σχέσεις εξουσίας, ακόμη καί όσες δέν είναι ταξικές, όπως π.χ. ή σχέση άντρα - γυναίκας.

Κι αυτή ή παρέμβασή του, υπογράμμιζε ό Πουλαντζάς, προσδίδει σέ κάθε σχέση εξουσίας εταξικό χαρακτήρα, εντέλει.

»Υποστηρίζω ότι στό χρηματιστήριο τής δεκαετίας πού πέρασε, παγιώθηκαν οριστικά οί αξίες —ή τά σημαινόμενα— πού δέν εμφανίζονται απλώς μέ τή μετάβαση τής 'Ελλάδος από τήν "υπανάπτυξη" στήν "ανάπτυξη", αλλά καί από τήν έκπτωση τών ιδιόμορφων εκείνων στοιχείων — μέσα στήν "υπανάπτυξη" — πού έκαναν τόν 'Ελληνα νά διαφέρει από άλλους πολίτες τής Δυτικής Ευρώπης.

» Στή δεκαετία πού πέρασε, νομίζω, ότι πρίν απ' όλα διαπιστώνουμε τήν έκπτωση τού 'Ελληνα από τήν ελληνικότητά του.

» Ζούμε δηλαδή γιά πρώτη φορά τό τέλος τού 'Ελληνα, πού αργότερα θά σημαίνει καί τό τέλος τής 'Ελλάδος. 'Η 'Ελλάδα, ασφαλώς, θά περάσει στά μουσεία σέ λίγες δεκαετίες, όταν κάποια "έξυπνη" μελλοντική κυβέρνηση θ' αποφασίσει νά καταργήσει τή γλώσσα, γιά λόγους συμφέροντος καί ευθυγραμμισμού μέ τούς δυτικούς μας εταίρους... Περάσαμε, μέ τή δεκαετία '70—'80, στό τέλος τής 'Ιστορίας. 'Ο σύγχρονος καπιταλισμός είναι τό τέλος τής 'Ιστορίας, κι αυτόν τόν δεχτήκαμε άνευ όρων. Δεχτήκαμε δηλαδή —κι αυτό θά φανεί στό μέλλον— μιά νέα περίοδο βαρβαρότητας.

» Στή δεκαετία πού πέρασε, παγιώθηκαν οί "αξίες" μιάς σύγχρονης δυτικής κοινωνίας τής αφθονίας, τής κρατικής διόγκωσης, τής σχετικοποιημένης ελευθερίας καί τής διευκολυντικής ανοχής. 'Ο 'Ελληνας —πού σήμερα στήν 'Ελλάδα είναι ό μέσος 'Ελληνας ώς τό γενικό ισοδύναμο όλων τών 'Ελλήνων— από τό 1970 καί μετά γίνεται:

- καταναλωτής,
- εξαρτόμενος από τήν πανταχού παρουσία τού κράτους,
- σχετικά ελεύθερος,
- διευκολυντικά ανεκτικός.

» Είναι λοιπόν καταναλωτής γιατί υπάρχει μέ τήν κατανάλωση, επιθυμεί μέ τήν κατανάλωση, επικοινωνεί μέ τήν κατανάλωση όχι μόνο τών πραγμάτων - εμπορευμάτων, αλλά κυρίως τών σημείων - εικόνων τους. 'Αλλωστε ή καταναλωτική τάση, παράγεται ώς ύφιστη τεχνική εξουσία από τό ίδιο τό "σύστημα".

Τό χειρότερο: ή καταναλωτική τάση, πού φαίνεται ότι προωθεί τή ζωή, προωθεί τελικά τόν θάνατο. 'Η καταναλωτική τάση σήμερα στήν 'Ελλάδα είναι τάση θανάτου, όπως καί ή πολιτική οικονομία είναι οικονομία θανάτου στό μέτρο πού ενώ ζητά νά απομακρύνει τό θάνατο μέ τή συσσώρευση καί τόν πλούτο, τόν επαναφέρει γιατί ή ίδια ή συσσώρευση καί ό πλούτος είναι θάνατος.

»'Ο νεο-'Ελληνας είναι καταναλωτής, γιατί φοβάται τόν θάνατο όντας ήδη νεκρός. Είναι καταναλωτής τού δικού του θανάτου, μέσα από μιά νοοτροπία τού "μοντέρνου" καί τού διαρκώς ανανεούμενου, δηλαδή μέσα από μιά νοοτροπία φόβου.

» Μιά νοοτροπία, χωρίς ερείσματα, νεωτεριστικά, αποχαυνωτικά, πού διαμορφώνεται εκ τών ενόντων ώς υπεραναπλήρωση τού φόβου πρός τή μοναξιά, τή μνήμη «αί τό θάνατ», δηλαδή τήν υπαρξιακή έλλειψη τού εξ ορισμού ελλειπτικού σύγχρονου ανθρώπου.

» Είναι εξαρτημένος από τήν κρατική εξουσία, γιατί ή τελευταία παίρνει χίλιες μορφές, διασπάται, καταπιέζει, ευεργετεί, απελπίζει, ενθαρρύνει, συγκεντρώνεται καί αποκεντρώνεται, παράγει καί καταστρέφει, παίζει δηλαδή ανάμεσα στό έμφυτο συναίσθημα πού έχει ό άνθρωπος, στήν ευχαρίστηση από τήν υποταγή καί στήν εκ διαμέτρου αντίθετη τάση γιά απελευθέρωση. Τό κράτος λοιπόν σάν κράτος - ασυνείδητο, λειτουργεί παντού, όχι τόσο σάν μηχανισμός καταπίεσης, αλλά σάν ξεχωριστή λογική (λογική τού κράτους), πού γεννά τήν υποταγή καί συγχρόνως τήν ενοχή εκείνου πού υποτάσσεται. 'Ενας περίεργος σαδο-μαζοχιστικός τρόπος, πού σήμερα όσο ποτέ άλλοτε, γίνεται τρόπος ζωής άρα αξία ζωής, αξία τής σύγχρονης δυτικής κοινωνίας στή δεκαετία πού πέρασε.

'Η κοινωνιολογία είναι μέρος μιάς συναισθηματικής διάθεσης μέ κύριο σκοπό τήν κοινωνική κριτική.

» Είναι σχετικά ελεύθερος, γιατί κι όταν ακόμα ξεφεύγει από τήν παντοδυναμία τής κρατικής εξουσίας, γίνεται ό ίδιος εξουσία κρατικού Τύπου. Γίνεται ό ίδιος έμβρυο κράτους, δηλαδή αυτός ό ίδιος ιεραρχεί, καταπιέζει, κατακρατεί, κατανέμει, τακτοποιεί. 'Αν λοιπόν ελεύθερος δέν είναι μόνον όποιος δέν υποτάσσεται στήν εξουσία, αλλά κι όποιος δέν υποτάσσει αυτός ό ίδιος κανέναν άλλον, στήν εξουσία του, τότε ό 'Ελληνας τής δεκαετίας πού πέρασε καί τής δεκαετίας πού θά έρθει, ζώντας μέσα σέ πλέγματα εξουσίας, ή καλύτερα, ζώντας μέ τήν εξουσία, θά είναι πάντοτε σχετικά ελεύθερος άρα καί σχετικά δούλος.

» Είναι διευκολυντικά ανεκτικός, γιά νά τόν ανέχονται οί άλλοι, γιά νά μπορεί νά «περνάει» παντού, νά καταργεί σέ πολλά επίπεδα, νά συμβιβάζει καί νά συμβιβάζεται. 'Η ανοχή στή σύγχρονη ελληνική κοινωνία είναι θεμελιακή "αξία" ζωής, εφόσον έγινε τό κατ' εξοχήν αγαθό ανταλλαγής καί επικοινωνίας. 'Όλοι επικοινωνούμε, κοινωνούμε καί ανταλλάσσουμε μέ όλους τήν ανοχή μας, στό μέτρο πού όλοι είμαστε αμοιβαία ένοχοι ανοχής.

»'Η ανεκτική ελληνική κοινωνία τής δεκαετίας 1970—80, δημιουργεί ένα προηγούμενο πού δέν θά ξεπεραστεί εύκολα: τή συνενοχή όλων πρός όλους γιά ό,τιδήποτε (παράδειγμα τό "στιγμιαίο" μετά τή μεταπολίτευση). Πράγματι, από τό άδικο καί τό εσφαλμένο αποκαλύπτουμε κατά κανόνα ένα μέρος, γιατί στό άδικο καί τό εσφαλμένο στηρίζουμε τό δίκαιο καί τό ορθό.

» Θά πρέπει συνεπώς, αναλύοντας τή δεκαετία πού πέρασε στήν 'Ελλάδα, νά μή μιλούμε γιά "αξίες", αλλά γιά απαξίες, γιά υποβαθμίσεις συναισθημάτων, καταστάσεων, εκτιμήσεων καί περισσότερο γιά υποβαθμίσεις πολιτισμού ή γιά τελική υποβάθμιση τής ίδιας τής 'Ελλάδος. 'Ο 'Ελληνας σήμερα είναι φίλαρχος καί εξουσιαστής καί οί εξουσίες του τόν αφήνουν τελικά απροστάτευτο καί έκθετο. Είναι χρηματοδότης καί κερδοσκόπος· καί ή κερδοσκοπία του τόν χρεωκοπεί. Είναι πολιτικάντης· καί ή μικρο - πολιτική του τόν καθιστά απολιτικό. Είναι "αναρχικός" καί απείθαρχος· καί τό είδος αυτό τής "αναρχίας" του τόν μετατρέπει σέ σωτήρα τού κράτους. Είναι "υπερ - σεξουαλικός" καί ηδονοθήρας· καί ή διαχείριση τού "σέξ" του, τόν μεταβάλλει σέ ουσιαστικά ανίκανο γιά ηδονή. Είναι παντογνώστης καί εξυπνάκιας· καί ή επιφανειακή του ευφυΐα τόν εμφανίζει ηλίθιο.

»'Ο 'Ελληνας βλέπει τόν κόσμο από τή μεριά τού Κυρίου ενώ είναι ό ίδιος Σκλάβος, ένα είδος ασυνείδητου κατασκευαστή τών εργαλείων τής υποδούλωσής του. 'Ο 'Ελληνας τής δεκαετίας τού 1970—80 δέν έχει "αξίες" άλλες απ' όσες τού πλασσάρει ή άρχουσα ιδεολογία. 'Όταν έχει "αξίες" τότε είναι παρα - κοινωνικός, αποδιοπομπαίος, περίεργος, "μουλτουριάρης". Τότε απομονώνεται, αποκλείεται, δέν συμμετέχει. Γιατί, ανάδειξη τών "αξιών", προϋποθέτει συμμετοχή καί αυτοθέσμιση. Οί "αξίες", γίνονται απαξίες, χρησιμοποιούνται σάν φαντάσματα, σάν περιέχοντα χωρίς περιεχόμενο, όταν άλλοι κατασταλτικοί μηχανισμοί εμποδίζουν ή φαλκιδεύουν τή συμμετοχή. 'Αντίθετα, γίνονται κοινωνικές σημασίες, πλήρεις καί διαλεκτικές, όταν ή κοινωνική καί οικονομική δομή τίς χρειάζεται γιά νά τήν εξηγήσουν καί νά τή φωτίσουν κάθε φορά. Τί χρειάζεται άλήθεια ή ελληνική κοινωνία μετά τή μεταπολίτευση, πού νομίζει ότι όλα λύθηκαν ή μπορεί νά λυθούν —καί νά ξεχαστούν— μέ κάθε λογής προ-κατασκευασμένο πολιτικό ή κοινωνικό ευδαιμονισμό; Τό "σύστημα", παίζοντας μέ τίς "αξίες", μπορεί σέ περιόδους "ισορροπίας" του, νά οικειοποιείται τούς αληθινούς φορείς αξιών. Βολεύει τόν φοιτητή, τιμά καί αποδυναμώνει τόν αγωνιστή, συντρέχει υποκριτικά στόν εργαζόμενο, μηδενίζει δηλαδή κάθε προηγούμενη τής "αξίας" κοινωνική ένταση καί πάλη. Διαφορετικά, "αξίες" δέν εμφανίζονται καί δέν οδηγούν τήν κοινωνία. Δέν λειτουργούν δηλαδή ώς κοινωνικές σημασίες πού προκύπτουν διαλεκτικά, καί σέ σχέση μέ τό κοινωνικό "γίγνεσθαι", αλλά επιβάλλονται ώς μυθολογίες μιάς μόνον κοινωνικής τάξης, χωρίς ιστορία καί χωρίς αναφορά. Οί "αξίες" τότε γίνονται ιδανικές υπηρέτριες πού προετοιμάζουν τήν δουλεία, άλλοτε πνευματική - ιδεολογική, άλλοτε οικονομική, άλλοτε πολιτική καί συχνά, όπως στήν πρόσφατη δικτατορία, καί τά τρία μαζί».

Γ. ΒΕΛΤΣΟΣ

Τά μικρομεσαία στρώματα

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ k.k. ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ ΚΑΙ ΒΑΣ. ΦΙΛΙΑ

Η ΧΡΕΩΚΟΠΙΑ τού οικονομικού μοντέλου πού χρησιμοποιήθηκε γιά τήν οικονομική μας ανάπτυξη μεταπολεμικά καί τό όποίο δέν είχε σαν αφετηρία του καί πρωταρχικό του στόχο τήν καθαυτό οικονομική μας άνοδο, αλλά προπαντός τήν πολιτικο - κοινωνική επιδίωξη τής διαστρωματικής δημιουργίας μιάς ισχυρής μικρο - μεσαίας ραχοκοκκαλιάς, πού πολιτικά, κοινωνικά καί εκλογικά θά κάλυπτε καί θά στήριζε τήν οικονομική μας ολιγαρχία, τήν εξουσία τής Δεξιάς καί τήν ξένη εξάρτηση, μέσα στή δεκαετία τού 'Εβδομήντα καί από ενδογενείς καί έξω - γενείς αιτίες — άρχισε κιόλας, κυριολεκτικά, νά καταρρέει από κάθε άποψη.

ΤΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟ αυτό γεγονός, είχε βαθύτατες επιπτώσεις στή μορφολογία τής ταξικής μας διάρθρωσης, μέσα στή δεκαετία πού πέρασε — σέ βαθμό τέτοιο πού νά αλλάξουν, τελικά, οί διαρθρωτικές καί ποιοτικές αναλογίες στήν καθόλου, μέχρι τότε, παραδοσιακή δομή της.

ΕΤΣΙ μειώθηκε αποφασιστικά τό ποσοστό τών αγροτικών μας στρωμάτων καί αμβλύνθηκε ό παραδοσιακός αυθεντικός χαρακτήρας τής κοινωνικής τους λειτουργίας καί πολιτικής τους συμπεριφοράς, μέ κατεύθυνση τή μικροαστικοποίηση καί ταυτόχρονα τήν αποστασιοποίηση από τόν παραδοσιακό πολιτικό συντηρητισμό, ενώ αντίθετα αυξήθηκε, όχι ιδιαίτερα σέ μεγάλο βαθμό, τό εργατικό μας δυναμικό, προπαντός εκείνο τών οικοδομικών απασχολήσεων — πράγμα πού δικαιολογεί τούς σημερινούς περιορισμένους ρυθμούς ταξικής συνεκτικότητας καί συνειδητοποίησης, όσο καί τούς τρόπους μιάς καταρχή μικροαστικής κοινωνικής συμπεριφοράς.

ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ σημαντικού μέρους τών αγροτικών μας πληθυσμών στίς επαρχιακές πολιτείες καί τήν πρωτεύουσα, τή σταδιακή αστικοποίηση καί συχνά παρασιτοποίησή τους, τά μικρομεσαία στρώματα εμφανίζονται, σήμερα, τό πολυπληθέστερο κοινωνικό στρώμα στήν ταξική δομή τής νεοελληνικής κοινωνίας.

ΩΣΤΟΣΟ, κάθε προσπάθεια διερεύνησης καί λεπτομερειακής καταγραφής του, προσκρούει αποφασιστικά σέ σημαντικά εμπόδια καί πολυποίκιλες δυσκολίες — πού κατ' αρχήν έχουν σχέση:

- Μέ τήν αριθμητική σύλληψη, τήν οριοθέτηση καί συνεκτικότητά του.
- Μέ τή βαθιά καί πολυδιάστατη ανομοιογένεια πού παρουσιάζει σάν κοινωνικό στρώμα, τόσο εξ αιτίας τών έντονων εισοδηματικών διαφοροποιήσεων πού τό χαρακτηρίζουν, όσο κι από τό μεγάλο άνοιγμα μιάς ενδογενούς αξιολογικής κλιμάκωσης διαφορών, πού είναι συνάρτηση πολυποίκιλων παραγόντων — όπως: Τό μορφωτικό επίπεδο, ό βαθμός αστικοποίησης, ή προέλευση καί παράδοση, ό τομέας καί τό είδος τής απασχόλησης, ό εξαρτημένος ή ανεξάρτητος χαρακτήρας τής εργασίας, οί προσδοκίες, οί δυνατότητες, οί προοπτικές...

ΠΑΡ'ΟΛΑ αυτά, θά μπορούσαμε νά επιχειρήσουμε μιά πρώτη — χονδρική προσπέλαση τού προβλήματος, χωρίς νά διακινδυνεύσουμε αβασάνιστες αποτιμήσεις καί ανορθόδοξες προσεγγίσεις —μέ βάση αποκλειστική τά οικονομικά— εισοδηματικά κριτήρια μόνο, όπως αυτά αντικαθρεφτίζονται στά στατιστικά μας δεδομένα.

ΜΕ ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ αυτά θά γινότανε, λοιπόν, νά πούμε, ότι τά μικρομεσαία στρώματα, σύμφωνα μέ μιά καταγραφή τού καθηγητή Βασίλη Φίλια, νά αποτελούνε:

- Οί επιχειρηματίες καί τά πρόσωπα τής οικογένειας πού απασχολούνται στή μικρή βιομηχανία, οί λογής ανεξάρτητοι τεχνίτες καί βιοτέχνες όλων τών κατηγοριών.
- Οί δημόσιοι καί ιδιωτικοί υπάλληλοι πού εργάζονται σέ γραφεία.
- Οί ανεξάρτητοι μικροεπαγγελματίες καί όσοι προσφέρουν υπηρεσίες σέ σχέση εξαρτημένης εργασίας.
- Οί μικροί καί μεσαίοι καταστηματάρχες, καθώς καί οί εμποροϋπάλληλοι.
- Τέλος, οί λογής επιστήμονες, οί διανοούμενοι καί ελεύθεροι επαγγελματίες, όλων τών κατηγοριών.

ΑΛΛΩΣΤΕ, όπως υπογραμμίσαμε κιόλας, ή τάση αστικοποίησης, μέ τήν πάρεργη ή κύρια δουλειά έξω από τό χωράφι καί τή λειτουργία στούς ρυθμούς τής καταναλωτικής κοινωνίας, θά οδηγήσει στή διεύρυνση τών μικροαστικών στρωμάτων, από τά όποία τά περισσότερο οριακά θά περάσουνε πρός τά εργατικά στρώματα μέ τήν προβλεπόμενη αύξηση τού εργατικού μας δυναμικού, στίς συνθήκες ουσιαστικής αποβιομηχανοποίησης τής οικονομίας καί τής πλήρους εξάρτησής της από τό κέντρο τών ευρωπαϊκών βιομηχανικών τράστ.

ΑΝΑΜΕΣΑ στίς στρωματικές αυτές κατηγορίες, πού διαμορφώνουν τό πλαίσιο τής μικρομεσαίας ταξικής μας διάρθρωσης, όπως καί ανάμεσα σέ κάθε ξεχωριστή κατηγορία από αυτές, υπάρχουνε πολύπλευρες καί πολυσήμαντες διαφορές εισοδηματικού καί άλλου χαρακτήρα.

ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ αυτές —δεδομένης τής «αμφίχρονης κινητικότητας τών στρωμάτων αυτών, από άποψη κοινωνική καί πολιτική— προσδιορίζουνε, σέ μεγάλο βαθμό, καί τήν πολιτική καί κοινωνική τους συνείδηση καί πολιτική τοποθέτηση.

Τό στρώμα τών υπαλλήλων

ΑΣ πάρουμε τό μεγάλο στρώμα τών υπαλλήλων καί τήν πολιτικοκοινωνική τους κινητικότητα — όπως τήν επισημαίνει ό καθηγητής Κώστας Σημίτης:

- «Οί υπάλληλοι, λόγω τής θέσης τους στό οικονομικό σύστημα (υποχρέωση νά μισθώνουν τήν εργατική τους δύναμη) αποτελούν στρώμα, πού έχει καί μπορεί νά αναπτύξει, σέ ακόμη μεγαλύτερο βαθμό, πολιτική συνειδητότητα νά συνεργασθεί μέ άλλα μικροαστικά στρώματα καί τήν εργατική τάξη γιά κοινωνικές μεταβολές.

»'Ομως, ανάμεσα στούς υπαλλήλους, υπάρχει, παρόλους αυτούς τούς κοινούς προσδιοριστικούς παράγοντες, έντονος ό διαχωρισμός σέ κατηγορίες, ανάλογα μέ τό επίπεδο τού εισοδήματος, τής μόρφωσης, μέ τίς προοπτικές ανόδου καί τήν ασφάλεια πού παρέχει ή θέση, μέ τήν ιδιαίτερη σχέση πρός τήν άρχουσα τάξη καί τόν κρατικό μηχανισμό.

»'Υπάρχουν λοιπόν κατηγορίες υπαλλήλων, πού έχουν εξασφαλίσει, σέ σύγκριση μέ τούς υπόλοιπους εργαζόμενους, υψηλότερο επίπεδο αμοιβών, καλύτερες συνθήκες δουλειάς, καλύτερη ασφάλιση. Παράδειγμα αποτελούν οί τραπεζικοί υπάλληλοι καί οί προερχόμενοι από τήν ΗΑΠ υπάλληλοι τής ΔΕΗ. Οί κατηγορίες αυτές, αγωνίζονται γιά τήν παραπέρα βελτίωση τής θέσης τους καί συντάσσονται, έτσι, μέ τούς αγώνες τών υπόλοιπων εργαζομένων. 'Η πολιτική τους τοποθέτηση, συνυπάρχει λοιπόν μέ έναν τρόπο ζωής, πού συνεπάγεται αποδοχή τής καταναλωτικής κοινωνίας καί τών προτύπων της. Γι' αυτό καί θεωρούν τήν αλλαγή, διαδικασία αποτελεσματικής βελτίωσης τής λειτουργίας τού κράτους γενικά καί συνακόλουθα τής τάξης εκείνης, πού θά βάζει σέ κίνδυνο τά κεκτημένα ειδικά προνόμια καί τό επίπεδο ζωής, αλλά νά πολλαπλασιάζει γιά όλους τά οικονομικά οφέλη — χάρη σέ καλύτερη οργάνωση καί διοίκηση.

»'Αντίθετα, άλλες κατηγορίες υπαλλήλων, πού εξαιτίας τής μεγαλύτερης προσφοράς εργαζομένων μέ γυμνασιακή μόρφωση, τής αύξησης τού κόστους ζωής, ιδιαίτερα στά αστικά κέντρα, τού πληθωρισμού πού μειώνει αισθητά κάθε χρόνο τό εισόδημα καί τής έλλειψης δυνατότητας ουσιαστικής βελτίωσης τής θέσης τους, δέν απολαμβάνουν πιά τήν προνομιακή εκείνη θέση, πού απολάμβαναν άλλοτε οί υπάλληλοι στήν ελληνική κοινωνία. Στά στρώματα αυτά οί διαδικασίες πολιτικής συνειδητοποίησης, βρίσκονται σέ εξέλιξη. 'Η πολιτική κινητικότητα είναι μεγάλη. 'Απόψεις πού θεωρούν δομικές αλλαγές, σέ βάθος αναγκαίες, βρίσκουν μεγάλη απήχηση. 'Η αγωνιστικότητα, είναι επίσης, ανεπτυγμένη, όχι όμως στούς τόπους δουλειάς».

> **Σήμερα γράφει ό Γ. ΓΑΤΟΣ**

Πολιτικές επιλογές

ΣΕ κάθε περίπτωση όμως καί σέ γενικές γραμμές, ή πολιτική καί κοινωνική κινητικότητα καί ταλάντευση τών μικρομεσαίων αυτών στρωμάτων, σύμφωνα μέ τήν άποψη τού καθηγητή Βασίλη Φίλια — εξαρτάται, λειτουργεί καί προσδιορίζεται:

ΠΡΟΣ τήν κατεύθυνση συντηρητικών επιλογών:

- 'Από τό γεγονός ότι τά μικροαστικά στρώματα στή χώρα μας, είναι στρώματα μικροϊδιοκτητικά — πού σημαίνει γιά τήν ελληνική μικροαστική συνείδηση περισσότερη βαρύτητα από τό ύψος τού εισοδήματός τους, πού συνήθως είναι χαμηλότατο».

ΠΡΟΣ τήν κατεύθυνση τών προοδευτικών επιλογών:

- «Πρώτο, από τό στοιχείο τής ανασφάλειας, πού είναι συνάρτηση τής χαμηλής οικονομικής αντοχής.

»Δεύτερο, από τόν παράγοντα ότι τό πρώτο μεγάλο κύμα τής εσωτερικής μετανάστευσης, μεταπολεμικά, είχε αίτια πολιτικά καί συγκροτήθηκε κυρίως από τούς ΕΑΜικούς εκείνους πληθυσμούς, πού δέν μπορούσανε πιά νά σταθούν στίς επαρχίες τους.

»Τρίτο, από τό γεγονός, ότι πολλά ακαδημαϊκά επαγγέλματα, παρουσιάζουνε, σήμερα, ένα πολύ μεγάλο συντελεστή πολιτικής καί κοινωνικής ριζοσπαστικοποίησης — εξαιτίας τού υπερεπαγγελματισμού καί τού σχετικά χαμηλού τους εισοδήματος, όπως καί τής συνειδητοποίησης τού εξαρτημένου καί υπηρετικού τους ρόλου απέναντι στά μεγάλα συμφέροντα».

ΠΩΣ θά διαμορφωθούνε τά μικρομεσαία αυτά στρώματα μέσα στή δεκαετία τού 'Ογδόντα καί πρός ποιές κοινωνικοπολιτικές κατευθύνσεις;

ΑΣ μή ξεχνάνε ότι, ή πολιτική ριζοσπαστικοποίηση σημαντικών αγροτικών στρωμάτων, σχετίζεται, όπως κιόλας επισημάναμε καί μέ τήν πορεία καί τό χαρακτήρα μικροαστικοποίησής τους.

ΑΠΟ τά μικρομεσαία στρώματα τού παλιού τύπου, όπως οί έμποροι, οί βιοτέχνες καί οί μεσάζοντες καί σέ λιγότερο βαθμό από εκείνα τών σύγχρονων βιομηχανικών κοινωνιών, όπως οί μηχανικοί, ειδικευμένοι υπάλληλοι καί τεχνίτες, ένα σημαντικό μέρος εξαιτίας τής επέκτασης τής βιομηχανικής παραγωγής καί τής διείσδυσης τού μεγάλου κεφαλαίου στό εμπόριο, σέ μιά φάση βαθμιαίας οικονομικής κρίσης, καθώς ή σημερινή — θά χάσει τελικά τήν ανεξαρτησία του, πού πολλές φορές στήν πραγματικότητα δέν υπάρχει καί εισοδηματικά θά ενταχθεί στά στρώματα τών υπαλλήλων καί τών εργατών.

ΤΟ ΙΔΙΟ φαίνεται νά συμβεί, γιά τούς ίδιους αυτούς λόγους καί επιπρόσθετα καί από λόγους επαγγελματικού κορεσμού καί τής συνακόλουθης ανεργίας καί στόν τομέα τών ελευθερίων επαγγελμάτων καί ιδιαίτερα τών καινούργιων επιστημόνων — όπου ή βαθμιαία προλεταριοποίηση προχωράει μέ βήματα γρήγορα καί σταθερά, μιά καί ή ελληνική οικονομία δέν έχει πιά τή δυνατότητα νά απορροφήσει τό δυναμικό του.

ΣΕ ΚΑΘΕ δέ περίπτωση, ή οικονομική δυσπραγία θά πλήξει σημαντικά όλα τά χαμηλά μικροαστικά στρώματα, πού επιζούνε οριακά καί πού θά βρεθούνε εντελώς ξεκρέμαστα μέ προοπτική, στή φάση εκείνη εξαρτημένης εκβιομηχάνισης πού θά προκύψει — νά καταλήξουν εργάτες ή καί νά στραφούνε καί πάλι πίσω πρός τήν επαρχία, ή όποία, ωστόσο, ούτε προϋποθέσεις, ούτε σχήμα υποδομής καί υποδοχής έχει γιά νά τά δεχτεί καί νά τά απορροφήσει.

Μιά νέα κοινωνική καί πολιτική συνείδηση

ΒΑΘΜΙΑΙΑ λοιπόν προλεταριοποίηση ενός μεγάλου μέρους τών μικρομεσαίων στρωμάτων, ή πρόβλεψη γιά τήν ταξική μας μορφολογία μέσα στή δεκαετία τού 'Ογδόντα — αλλά μέ ποιές επιπτώσεις καί μεταλλαγές στήν κοινωνικο - πολιτική βάση;

ΑΠΟ κοινωνιολογική άποψη, ό καθηγητής Βασίλης Φίλιας, επισημαίνει:

«'Η ανάπτυξη τής ταξικής συνειδητότητας μεγάλων τμημάτων τών μικροαστικών στρωμάτων στή βάση τών κοινών συμφερόντων τών εργαζομένων είναι αναπόφευκτη. 'Ηδη, οί αλλοτριωτικές πιέσεις τής καθημερινής ζωής γιά τούς «μικρούς» ανθρώπους είναι τόσο μεγάλες, ώστε ή κοινωνία τής αφθονίας νά χάνει βήμα πρός βήμα τή σημασία, πού είχε σά μέσο απολιτικοποίησης καί ουδετεροποίησης τών μικροαστικών μαζών.

»'Η σύγκληση εργατικών καί μικροαστικών στρωμάτων καί γενικότερα τού κόσμου τής πόλης, πρός τήν κατεύθυνση τής συνειδητοποίησης τής ανάγκης γιά δομικές κοινωνικές αλλαγές σέ βάθος, είναι θέμα χρόνου. Χρόνου, πού φυσικά ή διάρκειά του δέν είναι ανεξάρτητη από τόν ρόλο τών πολιτικών φορέων.

»'Αλλά σέ κάθε περίπτωση, ή οικονομική ανασφάλεια, ή διοικητική ασυναρτησία, τό εκπαιδευτικό χάος, ή πολιτική συναλλαγή δημιουργούν τίς προϋποθέσεις γιά μιά έμμεση προσπέλαση τών θεμελιακών κοινωνικών αντινομιών από τίς μεγάλες μάζες τού ελληνικού λαού. Στή βάση αυτή σχηματίζεται βήμα πρός βήμα μιά νέα κοινωνική συνείδηση τών κυριαρχούμενων στρωμάτων στήν 'Ελλάδα, καί μορφοποιείται τό αίτημα γιά ριζικό μετασχηματισμό τής ελληνικής κοινωνίας».

ΑΠΟ καθαρά πολιτική άποψη, ό καθηγητής Κώστας Σημίτης — υπογραμμίζει:

- «'Η συνεχιζόμενη μετακίνηση μεγάλου αριθμού αγροτών πρός τά αστικά κέντρα, μέ παράλληλη μετακίνηση αστικών πληθυσμών από μικρότερα πρός μεγαλύτερα, ή αύξηση τών υπαλλήλων καί εργατών, μέ αντίστοιχη μείωση τών βιοτεχνών καί μικροεμπόρων, ή επέκταση τής ελαφράς βιομηχανίας στά πλαίσια τής εξαρτημένης ανάπτυξης καί τά αδιέξοδα πού δημιούργησε ή απρογραμμάτιστη παιδεία, συνεπάγονται αναζήτηση ώς πρός τό ταξικό καί κλαδικό συμφέρον — τήν εναλλαγή στίς πολιτικές προσδέσεις, τή μεταβολή ιδεολογιών καί αντιλήψεων.

»Οί κοινωνικές ομάδες δέν έχουν, ωστόσο, κατασταλάξει ακόμα στίς επιδιώξεις τους. Βρίσκονται σέ κατάσταση διαμόρφωσης. Τό γεγονός τούτο συνεπάγεται τή ρευστότητα τής πολιτικής κατάστασης καί μεγάλο εύρος δυνατοτήτων δράσης, γιά τίς πολιτικές δυνάμεις.

»Βέβαια, ή πολιτική συμπεριφορά, επηρεάζεται ακόμη, σέ μεγάλο βαθμό, από παραδοσιακές συμπεριφορές, τοπικιστικές αντιλήψεις, προσωπικές δεσμεύσεις καί σχέσεις, τήν επιδίωξη βελτίωσης τής προσωπικής οικονομικής καί κοινωνικής θέσης.

»'Ωστόσο, όσο περισσότερο εντάσσεται τό άτομο στήν εκσυγχρονισμένη καπιταλιστική κοινωνία, τόσο αυξάνουν οί παροτρύνσεις νά εγκαταλείψει τήν παραδοσιακή συμπεριφορά καί νά προσδιορίσει τήν πολιτική του τοποθέτηση, αναλύοντας τό συμφέρον του σάν μέλος μιάς τάξης ή ενός κοινωνικού στρώματος».

Κλειστά καταστήματα-Τράπεζες

● Συνέχεια από τή σελίδα 1

πού είχαν κατηγορηθεί γιά παράβαση διάταξης τού Ν. 330)76 κατά τήν απεργία τού 'Ιουνίου 1979.

Ειδικότερα, είχαν κατηγορηθεί, ότι δέν διέθεσαν προσωπικό επαρκές γιά τήν ασφάλεια τών εγκαταστάσεων τών Τραπεζών. Τό δικαστήριο όμως δέν πείσθηκε ότι είχε γίνει ή παράβαση καί τούς αθώωσε.

Σάν μάρτυρες υπερασπίσεως κατέθεσαν οί κ.κ.: Γιάννης 'Αλευράς, κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος ΠΑΣΟΚ, 'Ελευθ. Βερυβάκης, βουλευτής ΠΑΣΟΚ, Νικ. 'Αλαβάνος, βουλευτής ΚΟΔΗΣΟ, Κ. Κάππος, βουλευτής ΚΚΕ, Γεώργιος - 'Αλέξανδρος Μαγκάκης, καθηγητής Πανεπιστημίου, Χρ. Καρακίτσος, γενικός γραμματέας ΓΣΕΕ, Παν. Θεοφανόπουλος, αναπληρωτής γραμματέας ΓΣΕΕ, Δ. Χολέβας, πρόεδρος ΟΤΟΕ, Θεοχ. Παπαμάργαρης, πρόεδρος ΣΥΤ 'Ελλάδος.

Ή ΟΤΟΕ

Σέ ανακοίνωση τής ΟΤΟΕ, υπογραμμίζεται ότι, τά περισσότερα υποκαταστήματα τών Τραπεζών είναι κλειστά. Τά ελάχιστα πού παραμένουν ανοικτά λειτουργούν υποτυπωδώς.

'Η ΟΤΟΕ καλεί όλους τούς υπαλλήλους όλης τής χώρας νά αγνοήσουν τυχόν απειλές παρακλήσεις ή καί εντολές γιά νά εργασθούν.

Συγκεντρώσεις

Τή Δευτέρα θά γίνει συγκέντρωση τραπεζικών στή Θεσσαλονίκη καί τήν Τρίτη στήν 'Αθήνα, μέ προοπτική νά γίνουν κι άλλες στή διάρκεια τής προσεχούς εβδομάδας.

Οί γεωτεχνικοί ΑΤΕ

'Ο Σύλλογος Γεωτεχνικών 'Επιστημόνων ΑΤΕ, τονίζει, ότι δέν πρέπει νά εκπλήσσεται ή κυβέρνηση γιά τήν καθολική συμμετοχή τών τραπεζοϋπαλλήλων στήν απεργία. Τήν ευθύνη άς τήν αναζητήσει ή κυβέρνηση σέ υπουργούς της, πού επιμένουν, επηρεαζόμενοι από μεμονωμένες περιπτώσεις, νά θεωρούν τούς τραπεζοϋπαλλήλους σάν προνομιούχο τάξη καί νά εφαρμόζουν (εδώ πλέον απρονομιακά) εξοντωτική σέ βάρος τους πολιτική.

Οί Τράπεζες

'Από τήν 'Ενωση Τραπεζών καί τήν Τράπεζα 'Ελλάδος, εκδόθηκε ανακοίνωση, στήν όποία τονίζεται ότι ή αύξηση τού 11% επιφέρει ουσιαστική προσαύξηση επί τών μισθών, διότι: ένας υπάλληλος μέ βασικό μισθό 15.000 μηνιαίως, ό όποίος τήν 1 'Ιανουαρίου 1980 μέ τίς προσαυξήσεις καί τά ποσοστιαία επιδόματα (οικογενειακά, πολυετίας, επιστημονικό) λαμβάνει συνολικές αποδοχές 30.000. 'Ο υπάλληλος αυτός, ύστερα από τή χορήγηση αυξήσεως κατά 11% επί τού βασικού μισθού, θά εισπράττει μηνιαίως δρχ. 3.300 επί πλέον, δηλαδή συνολικά δρχ. 33.300 μηνιαίως. Καί καλούν τούς απεργούς νά επανέλθουν από τή Δευτέρα στίς εργασίες τους.

ΤΟΝ ΣΚΟΤΩΣΕ ΓΙΑΤΙ ΧΑΛΑΣΕ ΤΗ ΜΝΗΣΤΕΙΑ

● Συνέχεια από τή σελίδα 1

κρή σιδερένια πόρτα. 'Εκανε νά μπεί μά μετάνιωσε. Ξαφνικά γύρισε τό κοντάκι καί έσπασε τό τζάμι τής μοναδικής εισόδου τού μαγαζιού. 'Ο Τσούρος, σάστισε κι ό Τσιρώνης πέρασε τήν κάννη στό άνοιγμα καί πυροβόλησε αδίσταχτα. 'Ακούστηκαν δύο εκπυρσοκροτήσεις. 'Ο νέος έπεσε στό πάτωμα τραυματισμένος θανάσιμα.

Δημήτριος Τσιρώνης. 'Ο Δράστης

Λίγα δευτερόλεπτα μετά οί γείτονες περικύκλωσαν τό δολοφόνο, τόν αφόπλισαν καί άρχισαν νά τόν χτυπάνε μέ μανία στόν τοίχο.

Γι' αυτούς ό Βαγγέλης Τσούρος, ήταν ό καλύτερος άνθρωπος. 'Αξιαγάπητος, ευγενικός, καλόκαρδος, τίμιος. Δυό τρείς φίλοι του πού πληροφορήθηκαν τό τραγικό συμβάν έκλαιγαν αργά χθές τό απόγευμα σάν μικρά παιδιά.

Τό σπίτι τού θύματος βρίσκεται πενήντα μέτρα δίπλα από τό κατάστημα φιλικών. Τούς πυροβολισμούς άκουσε ό πατέρας του, ό όποίος έτρεξε στό μαγαζί καί βρήκε τό γιό του νά κείτεται αιμόφυρτος στό πάτωμα. 'Επαθε σόκ φοβερό καί οί γείτονες τόν απομάκρυναν όπως - όπως.

Τηλεφώνημα;

'Από τό περιβάλλον τού δράστη έγινε γνωστό, ότι, ό Τσιρώνης πού είναι ιδιοκτήτης ενός μικρού καφενείου στήν οδό 'Αγίων 'Αναργύρων 51, λίγο πρίν διαπράξει τό φόνο δέχτηκε κάποιο μυστηριώδη τηλέφωνο τό όποίο τόν έκανε έξω φρενών.

Συγκεκριμένα, ό γιός του Γιώργος Τσιρώνης, μιλώντας στά «ΝΕΑ» είπε ότι, ό πατέρας του, ενώ βρισκόταν στό καφενείο δέχτηκε κάποιο τηλεφώνημα πού τόν αναστάτωσε πολύ.

Οί γείτονες τού Τσιρώνη, δέν είχαν σχηματίσει γι' αυτόν καλή εντύπωση.

— Είναι οξύθυμος. Νταής. Μέθυσος...

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Τόν αγαπητόν μας έγγονον 'Ιωάννην Λεβέντην, αποφοιτήσαντα τού Πολυτεχνείου, μέ τήν ειδικότητα 'Ηλεκτρολόγου — Μηχανικού καί μέ τόν βαθμόν — Λίαν Καλώς — συγχαίρομεν, ευχόμενοι αγαστήν σταδιοδρομίαν.
'Αριστείδης καί Καίλα Κρανιά

ΔΗΜ. Σ. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
τ. 'Επιμελητής Νοσ. Α.Π.Θ. ειδικευθείς καί στήν Μικροβιολογία. Γ' Σεπτεμβρίου 19, δέχεται 12.30—2 καί 5—9 μ.μ. εκτός Σαββάτου.

ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ ΣΤΟ ΚΟΛΩΝΑΚΙ
Αύριον Κυριακήν 20.1.80 καί ώραν 11ην π.μ. θά εκπλειστηριασθούν 2.000 αντικείμενα από σοβαρές συλλογές τών 'Αθηνών καί τών νησιών μας, ήτοι: 500 πίνακες μεγάλων 'Ελλήνων καί ξένων ζωγράφων. 'Επίσης πολλά έπιπλα στύλ, κομό, σκρίνια, ρετόντες, καρέκλες, λάμπες, πορσελάνες, κηροπήγια, μπισκουί κ.λ.π. 'Η δημοπρασία θά γίνη Σόλωνος 32, τηλ. 362.6182.